

Förslag på åtgärder för förbättrat genomförande av åtgärden Ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar i havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027

Beställningen

Sedan havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 öppnade har söktrycket i åtgärden Ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar inom ramen för licensjakt eller skyddsjakt varit lägre än förväntat. Goda förutsättningar för jakt på säl inom ramen för befintliga kvoter, där fällda sälar omhändertas, är en viktig fråga för regeringen.

Regeringskansliet önskar ett underlag med förslag på ändringar för att förbättra genomförandet av åtgärden, som vid behov även innehåller författningsförslag. Underlaget ska innehålla förslag på hur ersättningen per genomfört projekt kan öka på ett sätt som ökar incitamenten för aktuella aktörer att nyttja stödet.

Underlaget behöver innehålla:

- En konsekvensanalys som inkluderar finansiella konsekvenser av föreslagna ändringar, konsekvenser för genomförandet av programmet samt eventuella risker
- En översyn av möjliga stödberättigade utgifter inom åtgärden
- Eventuella andra förändringar som kan bidra till att öka genomförandetakten

Åtgärden har en total budget på 3 miljoner kronor och målet för programmet är 100 genomförda insatser. Därför bör en ersättning på i genomsnitt ca 30 000 kronor per insats vara ett riktmärke att utgå ifrån. Förslagen bör baseras på dialog med berörda aktörer och vara förenliga med relevant lagstiftning.

Eventuell dialog med kommissionen om de ändringar som föreslås genomförs i samråd med Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Denna beställning ingår som en del i det underlag som efterfrågas från departementet avseende beställning om förslag till ändringar för ett bättre genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Sammanfattning

Sveriges tre sälarter har fortfarande en påverkan på svenskt yrkesfiske, främst det kustnära fisket med passiva redskap då sälen angriper och skadar fångsten, förstör fiskeredskapen, konkurrerar om fisken, skrämmar iväg potentiell fångst och är värddjur för parasiter som använder fisk som mellanvärd.

Sälhandelsförbudet har haft en negativ effekt för jägare att utnyttja vilt som har jagats som en del av en ekosystembaserad resursförvaltning. I enlighet med grundläggande principer för jaktetik använder jägaren sitt byte fullt ut så långt det går. I och med sälhandelsförbudet saknas möjligheten att sälja sälprodukter, vilket leder till att vissa jägare som har förutsättningar att jaga väljer att avstå, då det går emot jaktetik att fälla vilt som inte tas om hand. Svenska Jägarförbundet menar bland annat att ”bara gräva ner eller förstöra slaktkroppen sällan är försvarbart”.

Som ett försök att komma till bukt med ovanstående problematik inrättades år 2022 åtgärden för ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar inom ramen för licensjakt eller skyddsjakt i havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet (2021–2027). Tyvärr har söktrycket varit lågt för åtgärden varför Jordbruksverket fick i uppdrag att komma med förslag på ändringar för att förbättra genomförandet av åtgärden.

Utifrån inspel och dialog med berörda aktörer såsom jägare, forskning och länsstyrelser och utifrån vad som är möjligt att genomföra enligt gällande regelverk föreslås att begränsningen på max fem sälar per ansökan höjs till 20 sälar och att länsstyrelsen läggs till som stödmottagare i åtgärden.

De föreslagna ändringarna ger förhoppningsvis ett ökat söktryck och därigenom ett förbättrat genomförande av åtgärden. Inom det förslag till programändring som lämnades till Regeringskansliet den 13 december föreslår Jordbruksverket också en sänkning av utfallsmålet för åtgärden på 100 ärenden till 30 ärenden. Vi ser därför att vi kommer att kunna nå både det nya utfallsmålet på 30 ärenden och resultatmålet på 150 sälar under programperioden. Det är dock osäkert om hela den avsatta budgeten på 3 miljoner kronor kommer att nyttjas fullt ut under programperioden.

Bakgrund

Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027

Det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet öppnade den 1 december 2022. Programmet ska främja ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk i Sverige och innehåller stöd till projekt och investeringar som bidrar till att uppfylla målen. Sälen skapar stora problem inom fiskenäringen, särskilt för det småskaliga fisket, då den angriper och skadar fångsten, förstör fiskeredskapen och skrämmar iväg potentiell fångst. Inom programmet finns därför möjlighet till stöd för olika insatser som ska minska sälens påverkan på yrkesfisket. Stöd kan exempelvis ges för att ta fram nya innovativa sälsäkra redskap och investeringar för att skydda fångsten och redskapen från däggdjur och fåglar. Dessutom finns en

åtgärd för ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar inom ramen för licensjakt eller skyddsjakt. Att jaga säl är både svårt, arbetsamt, kostsamt och kräver särskild kunskap. I dagsläget är det ett väldigt lågt intresse för att söka stöd inom åtgärden. Enligt dialog med säljägare beror det låga intresset för åtgärden framförallt på att det saknas ekonomiska incitament för att söka stöd då ersättning endast ges för att bärga den skjutna sälen, ta den i land och för att destruera den. Jägarna menar också att det är administrativt krångligt att söka stöd och att det är svårt att ligga ute med pengar innan man får stödet utbetalt. Det finns idag också andra möjligheter att få ersättning för skjutna sälar som är mer ekonomiskt fördelaktiga och administrativt enklare. Vi kommer i den här skrivelsen främst redogöra för vår analys och utredning av åtgärden om stöd för ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar inom ramen för licensjakt eller skyddsjakt.

Sälens påverkan på yrkesfisket

En anledning till att åtgärden finns med i havs-, fiskeri och vattenbruksprogrammet är att sälen har en påverkan på yrkesfisket. En artikel publicerad 2021 konstaterade att mer än 50 % av de tillfrågade svenska yrkesfiskarna övervägde att sluta fiska där den huvudsakliga anledningen var konflikten mellan säl och fiske samt de ökande sälskadorna på fångst och redskap (31 %). Andra anledningar till att yrkesfiskarna i studien övervägde att lämna yrket var bland annat miljöpolitik (17 %) och statliga myndigheters prestationer (16 %)¹. Ytterligare en studie som undersökt sälinteraktioner på yrkesfiske efter torsk i Östersjön visade på att sälinteraktioner är en viktig faktor till varför fiskare slutat med sitt fiske. Författarna menar på att detta tyder på att ”totala förluster orsakade av sälar går utöver observerade kostnader för trasiga redskap och skadade fångster”².

Säl har en negativ påverkan för återhämtningen av vissa fiskbestånd genom predation³ samt att säl är värdjur för sälmask (*Pseudoterranova decipiens*) och levermask (*Contracaecum osculatum*) som bland annat drabbar torsken hårt i Östersjön^{4,5}. Sälmask angriper även andra fiskarter och i andra vatten än bara Östersjön.

¹ Milena Arias Schreiber & Maris Boyd Gillette (2021) Neither Fish Nor Fowl: Navigating Motivations for Fisheries Participation and Exit in Sweden, *Society & Natural Resources*, 34:8, 1019–1037, DOI: 10.1080/08941920.2021.1925381. To link to this article: <https://doi.org/10.1080/08941920.2021.1925381>.

² Johan Blomquist, Staffan Waldo (2021). Seal interactions and exits from fisheries: insights from the Baltic Sea cod fishery. *ICES Journal of Marine Science*, Volume 78, Issue 8, november 2021, Pages 2958–2966, <https://doi.org/10.1093/icesjms/fsab173>.

³ Bryhn m.fl. 2020. SLU Aqua. ”Kunskapsunderlag om möjliga icketorskfiskerelaterade åtgärder för att torskbestånd ska bevaras och återhämta sig i svenska vatten”. <https://pub.epsilon.slu.se/17101/>.

⁴ Haarder, S., Kania, P.W., Galatius, A. & Buchmann, K. (2014). Increased *Contracaecum osculatum* infection in Baltic cod (*Gadus morhua*) livers (1982–2012) associated with increasing grey seal (*Halichoerus gryphus*) populations. *Journal of Wildlife Diseases* 50, 537–543.

⁵ Zuo S, Kania PW, Mehrdana F, Marana MH, Buchmann K. (2017). *Contracaecum osculatum* and other anisakid nematodes in grey seals and cod in the Baltic Sea: molecular and ecological links. *J Helminthol*. 2017: 1–9.

Enligt en studie av S. Hansson et. al publicerad 2018 äter sjöfåglar och sälar 2–3 gånger så mycket kustfisk som yrkesfiskets fångster i samma områden⁶. Detta har stor påverkan på lokala kustfiskbestånd och stora ekonomiska konsekvenser för det småskaliga kustfisket.

Läget är mer akut nu än tidigare och de ökande sälpopulationerna runt Sveriges kuster har en fortsatt negativ ekonomisk påverkan för yrkesfisket, vattenbruket samt fritidsfisket och fisketurismen. Antalet yrkesfiskare minskar samtidigt som skadorna per fiskare har fortsatt att öka. Omkring 350 – 400 fiskare per år drabbas av skador orsakade av säl. Detta inkluderar både direkta och indirekta kostnader. Av andelen drabbade yrkesfiskare (småskaliga kustfiskare) ökade antalet yrkesfiskare som anmält sälskador i Sverige från cirka 48 % till nästan 65 % mellan åren 2008–2008. De följande åren har andelen minskat marginellt och 2023 anmälde knappt 58 % sälskador. Om minskningen beror på det nya rapporteringsverktyget, implementerat av Havs- och vattenmyndigheten 2023, eller om det är en nedåtgående trend kommer att avslöjas under de kommande åren.

Den bild som presenteras av forskningen om konflikterna mellan säl och fisket samt parasiter i fisken beskrevs även under dialog med Swedish Pelagic Federation Producentorganisation (SPF PO) och Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO) kopplat till ett uppdrag om sälhandelsförbudet samt tidigare avstämningen med fisket i Bottenhavet och Bottenviken. Producentorganisationerna återkopplar att gråsäl, knubbsäl och vikaresäl går hårt åt passivt fiske efter bland annat torsk, plattfisk, siklöja, sik, abborre och andra matfiskar. Vidare trycker de på att sälar äter stora mängder fisk och att sälar äter mycket mer fisk än vad som fångas av de demersala yrkesfiskarna på många håll längs med Sveriges kust. Fiskets representanter beskriver också att det finns stora problem med parasiter (sälmask och levermask) hos fisken i Östersjön, vilket ger sämre avkastning (magrare fisk) och sänker marknadsvärdet då maskar i filéerna inte är aptitligt och avskräcker konsumenter att handla fisk. Sälmasken finns i mer eller mindre alla befintliga fiskarter och åtgärder behövs brådslande.

Sälhandelsförbudet

Sälhandelsförbudet är en av faktorerna som har en påverkan på intresset för att söka medel för att hantera fällda sälar. Rådets direktiv 83/129/EEG av den 28 mars 1983 om införsel i medlemsstaterna av skinn från vissa sälungar och produkter av sådana skinn samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 av den 16 september 2009 om handel med sälprodukter senare ändrad genom förordning (EU) 2015/1775, och dess tillämpningsförfordning (kommissionens förordning (EU) nr 737/ 2010, senare upphävd och ersatt av kommissionens förordning (EU) 2015/1850) innebär att vi i Sverige inte längre kan sälja produkter från fällda sälar sedan den 13 oktober 2015.

Lagstiftningen har haft en negativ effekt för jägare att utnyttja vilt som har jagats som en del av en ekosystembaserad resursförvaltning.

⁶ Hansson, S., Bergström, U., Bonsdorff, E., Härkönen, T., Jepsen, N., Kautsky, L., Lundström, K., Lunneryd, S-G., Ovegård, M., Salmi, J., Sandek, D. och Vetemaa, M. (2017). Copetition for the fish – fish extraction from the Baltic sea by humans, aquatic mammals and birds. ICES Journal of Marine Science, 75(3), s.999–1008

Svenska Jägareförbundet återkopplade till Jordbruksverket i ett uppdrag kopplat till sälhandelsförbudet att ”Säljakt kräver stora investeringar i både kunskap och utrustning, till exempel i specialiserade båtar och utrustning för långa och farliga transporter på osäkra isar. Följaktligen är det bara ett fåtal jägare som gör de nödvändiga investeringarna. Förbudet mot handel med sälprodukter utgör ett allvarligt hinder för jägare att avsevärt öka antalet jagade sälar. I enlighet med grundläggande principer för jaktetik använder jägaren alltid sitt byte fullt ut. Att bara gräva ner eller förstöra slaktkroppen är sällan försvarbart. Dessutom pekar flera studier på att säljakt måste baseras på principen om hållbart utnyttjande av resursen, inte slösaktig destruktion, för att den ska anses acceptabel.” Svenska Jägareförbundet menar också på att det finns en potential för småskalig bearbetning och marknadsföring av sälprodukter i de kustområden och samhällen där säljakt bedrivs.

Jägarnas Riksförbund återkopplade till samma uppdrag att ”En av de mer grundläggande inställningarna för svenska jägare är att det jagade bytet ska tas om hand. Antingen genom att använda resursen som kött [...] eller genom att använda päls eller skinn. När jägaren själv inte gör anspråk på rätten till resursen för att resursen är större än jägarens behov ska det vara möjligt för jägaren att enkelt sälja hela eller delar av bytet till någon annan. Den möjligheten saknas i dagsläget för sälprodukter, vilket leder till att vissa jägare som har förutsättningar att jaga väljer att avstå, då de är emot att avliva vilt som inte tas om hand”.

”Den som lider skada av sälar och den som utför själva jakten är sällan densamma. Därför är själva jakten och de effekter de har på det kommersiella fisket inte ett incitament i sig. Det är därför det blir ännu viktigare att skapa incitament för de jägare som lägger tid och pengar på att jaga sälar. Längs stora delar av Sveriges kust finns kustfiskare som ägnar sig åt småskaligt fiske. De säljer vanligtvis sin fångst och sina produkter direkt till turister och lokala invånare och skulle därför sannolikt ha möjlighet att sälja sälprodukter om möjligheten fanns”.

Regler kring licens- och skydds jakt

Säljakt i Sverige bedrivs av flera olika anledningar och genom licensjakt eller skyddsjakt. Licensjakt är ett sätt att använda en naturresurs och skyddsjakt används för att skydda yrkesfiskets och vattenbrukets genomförande eller för att skydda viktiga lekområden och bestånd av fisk.

Naturvårdsverket får, på ansökan av den som riskerar att skadas eller på eget initiativ, besluta om skyddsjakt på gråsäl, knobbsäl och vikare, för att förhindra allvarliga skador på fisket och om det inte förekommer annan lämplig lösning och om den inte hindrar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för populationen av arten i dess naturliga utbredningsområde.

Naturvårdsverket har, sedan 2020 för gråsäl och 2022 för knobbsäl, befogenhet att besluta om licensjakt, vilket har gjorts årligen fram till 2024 då endast licensjakt på gråsäl beslutades. Till skillnad från skyddsjakt behöver inte licensjakt ske i anslutning till specifika områden för att förhindra allvarliga skador på fångst och fiskeredskap hos småskaliga fiskare eller annan utrustning för vattenbrukare. Licensjakt bidrar till en ökad möjlighet att kunna förebygga och minska de skador som sälen orsakar genom jakt med andra restriktioner än skyddsjakt.

Licensjakt och skyddsjakt komplementerar varandra och licensjakt bidrar också till att främja användningen av sälen som en jaktresurs.

Naturvårdsverket beslutar om alla villkor, såsom jaktkvot, jakttid, tillåtna jaktområden, antal sälar som ska skickas in till Naturhistoriska Riksmuseet för provtagning med mera. Säljakten regleras av jaktlagen (1987:259)⁷ och jaktförordningen (1987:905)⁸. När det gäller såväl skyddsjakt som licensjakt på säl ska jaktkvoten vara lämplig för populationernas storlek och sammansättning och ske selektivt under strikt kontrollerade förhållanden. Den som ska jaga säl är skyldig att kontrollera antalet säl som finns kvar på jaktkvoten innan jakten. Jakten stoppas när kvoten är fylld. Fälld säl ska anmälas till Naturvårdsverket och bärgas när det är möjligt.

Andra möjligheter till ersättning

Ersättning för skada orsakad av säl regleras i nationell lagstiftning i viltskadeförordningen (2001:724) och viltskadekungörelsen (NFS 2008:16)⁹. Från och med år 2012 disponerar Havs- och vattenmyndigheten delar av viltskadeanslaget som berör skador för yrkesfisket som uppstått av marint vilt och betalar årligen ut pengar till drabbade yrkesfiskare via länsstyrelserna. Mellan åren 2012–2015 fördelade Havs- och vattenmyndigheten även ut medel från viltskadeanslaget till länsstyrelserna för förebyggande åtgärder. Länsstyrelserna betalade ut medel till inköp och utveckling av sälsäkra redskap samt försök med sälsäkra burar. De förebyggande åtgärderna flyttades till det havs- och fiskeriprogrammet (HFP 2014–2020) från och med år 2016. Anslaget medfinansierade ansökningar inom åtgärderna ”Investeringar inom fiske” och ”Nya tekniska lösningar inom fiske” med koppling till sälsäkert fiske. Under perioden 2016–2020 medfinansierades dessa åtgärder via viltskadeanslaget.

Nuvarande stödregler för åtgärden

I EU:s förordning 2021/1139¹⁰ ges det övergripande regelverket för utformningen av det nationella programmet. Därutöver regleras villkoren för programmet i svensk förordning¹¹ och föreskrift¹².

Inom programmet kan företag få stöd för att bärga en fälld säl och lämna den till en godkänd anläggning för destruktion. Jakten ska ha skett inom ramen för licensjakt eller skyddsjakt. Det innebär att stöd endast ges för kostnader som uppstått efter att sälen skjutits. De kostnader som ersätts idag är framförallt för arbetstid, bränsle och inlämning till destruktion.

⁷ Jaktlagen (1987:259).

⁸ Jaktförordningen (1987:905).

⁹ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (2001:724) om bidrag och ersättningar för viltskador enligt 11 och 12 §§ viltskadeförordningen.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004.

¹¹ Förordningen (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.

¹² Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:24) om stöd från havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Förslag till åtgärd

Inom arbetet med beställningen har en rad olika förslag till ändring av åtgärden utretts och analyserats. Utifrån dialog med berörda aktörer så som jägare, akademien, länsstyrelserna, kommissionen och vad som är möjligt att införa enligt befintligt regelverk föreslår vi nedanstående ändringar. I övrigt bör åtgärden hanteras som idag.

- Begränsningen på max fem sälar per ansökan höjs till 20 sälar
- Länsstyrelserna läggs till som stödmottagare

I ett led att hitta förenklingar och minska på den administrativa bördan för stödsökarna ändras antalet sälar per ansökan från fem stycken till 20 stycken. Under vissa omständigheter kan det behövas samordning av jakt för att skydda viktiga kustfiskebestånd eller lekplatser. För att förenkla bärgning och destruktion av fällda sälar vid en samordnad jakt av länsstyrelser läggs länsstyrelserna till som stödmottagare. Länsstyrelserna kommer att kunna söka stöd för bärgning, insamling och destruktion av fällda sälar. Stöd lämnas inte för jakten. Länsstyrelserna bör även kunna få stöd för kostnader för samordning av insatsen. Samordningen kan även inkludera administrativa åtgärder. Denna samordning ökar möjligheterna för säljägare att bärga och destruera fällda sälar.

Att länsstyrelserna läggs till som stödmottagare innebär att en länsstyrelse på samma gång kan vara stödsökande och beslutande myndighet¹³. Denna jävsproblematik kan lösas genom att ärendet överlämnas till en annan länsstyrelse med stöd av 25 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion eller genom att beslutsfunktion och stödsökarfunktion separeras inom länsstyrelsen. Motsvarande förhållande uppstår redan idag inom åtgärden Skydda, bevara och återställa akvatisk mångfald och länsstyrelserna har rutiner för att hantera detta.

Vi föreslår att 3 kap. 13 § förordningen (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden ändras enligt följande.

Stöd får lämnas till företag och länsstyrelserna för kostnader för bärgning och inlämning av sälkroppar till en godkänd anläggning för destruktion. Stöd till länsstyrelserna får även lämnas för kostnader för samordning av åtgärden.

Stöd till företag får lämnas för maximalt ~~fem~~ 20 sälkroppar per ansökningstillfälle.

Den som beviljats stöd måste genom dokumentation visa att de aktuella sälkropparna har lämnats in till en godkänd anläggning för destruktion för att stödet ska betalas ut.

¹³ Av 2 kap. 10–11 §§ förordningen (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden framgår att länsstyrelserna prövar ansökningar om stöd enligt 3 kap. 13 §.

Översyn av andra förslag till ändringar av åtgärden

Inom uppdraget har vi också undersökt andra förslag till åtgärder för att förbättra programgenomförandet.

- Stänga åtgärden och föra över kvarvarande medel till annan åtgärd
- Utlysning till länsstyrelserna för samordning av jakt och kostnader för att destruera bärgade sälar
- Möjlighet till stöd för nedlagd arbetstid och bränslekostnader under hela jakten samt stöd för investeringar kopplade till bärgning av sälkropparna
- Ändring av andelen förskott

En möjlig åtgärd är att stänga åtgärden och föra över kvarvarande medel till annan åtgärd inom det specifika målet för att användas till insatser som omfattar säl. Exempelvis skulle medel kunna föras till åtgärden ”Investeringar ombord” för att genom utlysning rikta stöd till investeringar för sälsäkra redskap. Då skador på redskapen är ett stort problem inom det småskaliga fisket finns det ett stort behov av ytterligare medel för detta ändamål. Ett annat alternativ vore att istället föra över resterande medel till åtgärden ”Kompetensutveckling och bilda nätverk inom fiske”. Här skulle riktade insatser kunna genomföras för olika kompetensutvecklingsinsatser med syfte att minska sälens påverkan på fisket.

Jordbruksverket har haft samråd med länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten gällande möjligheten av utlysning till länsstyrelserna för samordning av jakt och kostnader för att destruera bärgade sälar. Länsstyrelserna kan redan idag söka medel från viltskadeanslaget för samordning av säljakt, varför en utlysning för samordning av jakt varken behövs eller är stödberättigade utgifter i programmet enligt kommunikation med kommissionen. En eller fler utlysningar under resterande programperiod för endast bärgning och destruktion av fällda sälar blir därför inte kostnadseffektivt. För att möjliggöra en samordning av bärgning och destruktion av fällda sälar föreslås att vi lägger till länsstyrelserna som stödmottagare enligt ovan.

Om avsätta medel inom åtgärden ändå inte kommer nyttjas trots de föreslagna ändringarna kan det bli aktuellt att senare under programperioden genomföra omfördelningar till andra åtgärder.

Vi har också utrett möjligheten till att ge stöd för kostnader som uppstått även innan sälen bärgats samt att även ge stöd för investeringar inom åtgärden. Med utökade stödmöjligheter skulle incitamenten för att söka stöd kunna öka. Utifrån diskussion med kommissionen är det dock inte möjligt att ge stöd för kostnader innan sälen bärgats. Enligt befintligt regelverk kan stöd endast ges för en investerings värdeminskning under insatsen. Då en insats inom åtgärden sträcker sig över en kortare period är det inte någon idé att ge stöd för investeringar.

Inom programmet finns möjlighet för stödmottagare att erhålla förskott. Det är för att den sökande inte ska behöva ligga ute med medel motsvarande hela stödet fram till utbetalning. Förskott kan ges med upp till hälften av det beviljade beloppet men maximalt 250 000 kronor. Förskottet beräknas på stödbeloppet exklusive övrigt offentligt stöd. Eftersom en del av stödet inom denna åtgärd utgörs av offentligt stöd (viltskadeanslaget) är andelen förskott som kan ges

lägre än för andra åtgärder där det inte ingår offentligt stöd. Vi har därför tittat på om det är möjligt att ändra beräkningen så att förskottet beräknas även på den delen som är övrigt offentligt stöd. Att genomföra en sådan ändring skulle kräva justeringar på flera områden. Bland annat skulle IT-utveckling krävas för att ändra beräkningen av förskottet. Vi har en väldigt begränsad budget med strama prioriteringar och det är osäkert om detta skulle kunna prioriteras i dagsläget. Vi skulle också med en sådan ändring tillämpa olika beräkningar mellan åtgärderna vilket kan ses som förvirrande. Utifrån ovanstående kommer vi därför inte gå vidare med någon ändring av beräkningen av förskottet för sälåtgärden.

Effekter av förslagen

Ändring av regelverk samt tidsplan

Förslagen på ändringar enligt ovan kräver en förordningsändring. När en sådan ändring föreslås är huvudregeln att en konsekvensutredning ska göras enligt förordningen (2024:1183) om konsekvensutredningar. Jordbruksverket bedömer att det saknas skäl att ta fram en sådan utredning. Konsekvenserna av ändringarna bedöms som små och går att överblicka utan en fullständig konsekvensutredning. Det anges dessutom uttryckligen i regeringsuppdraget vilka konsekvenser som regeringen vill att vi belyser.

Jordbruksverkets föreskrift behöver inte uppdateras, men ändringar kommer behöva göras i IT-system, rutiner för handläggning samt i information på webben m.m. Dessa delar hanteras av Jordbruksverket och ska vara genomförda och på plats när ändringen av den svenska förordningen träder ikraft. Effektiv tid för att genomföra de nödvändiga ändringarna för Jordbruksverket beräknas till ca 1 månad.

Finansiella konsekvenser

I dagsläget har vi beviljat drygt 90 000 kr i stöd vilket motsvarar 3 % av den totala budgeten på 3 mkr. Det finns också ansökningar inne för handläggning på ca 34 000 kr. De föreslagna ändringarna ger förhoppningsvis ett ökat söktryck och därigenom en ökad nyttjandegrad av budgeten samt ökad måluppfyllelse för åtgärden. Det är dock osäkert om föreslagna förändringar gör att hela den avsatta budgeten kommer att nyttjas under programperioden.

Utfalls- och resultatmål

För genomförandet av programmet finns utfalls- och resultatmål uppsatta som mäts genom utfalls- och resultatindikatorer. Utfallsindikatorn är alltid antal ärenden medan resultatindikatorerna varierar beroende på typ av åtgärd. Fram till och med 1 december 2024 har vi en måluppfyllnad på 6 ärenden, vilket motsvarar 6 % av målvärdet på 100 ärenden och sammanlagt ett totalt antal av 30 fällda sälar. Inför rådande programperiod beräknades ett snittvärde på 1,5 hanterade fällda sälar per ansökan. Hittills har varje ärendena omfattat 5 hanterade fällda sälar. Utfallsmålet på 100 ärenden sattes när kvoterna för licensjakt på gråsäl var högre än idag och kvoten inte uppfylldes. De senaste tre åren har kvoten på gråsäl inom licensjakt minskat från 2 000 sälar år 2022, 1 500 sälar år 2023 till 750 sälar år 2024. Den 17

september 2024 uppfylldes kvoten på 750 gråsälar. Med minskade antal sälar som får fällas samt att vi har fått in ett större antal sälar per ansökan än den ursprungliga beräkningen är utfallsmålet på 100 ansökningar för högt. Utfallsmålet sänks därför till 30. Resultatmålet på 150 sälar beräknas uppnås varför detta mål lämnas oförändrat.

Övriga konsekvenser och risker

Vi ser inte några risker med att förslaget skulle medföra att fler sälar fälls. Vi bedömer också att ändringarna inte kommer att konkurrera med insamlingen till Naturhistoriska riksmuseet eftersom de ändringar vi föreslår inte medför ökad ersättning.

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. Cecilia Landström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Ida Lindblad Hammar, Olof Johansson, Maria Gustafsson, Elin Gunve och Emmi Unnerfors deltagit.

Christina Nordin

Cecilia Landström

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.